

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.]
Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

RADA EVROPY
EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
PÁTÁ SEKCE

VĚC ANDĚLOVÁ proti ČESKÉ REPUBLICE
(stížnost č. 995/06)

ROZSUDEK
ŠTRASBURK
28. února 2008

*Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.
Pořizovaný překlad rozsudku do češtiny není překladem oficiálním.*

Ve věci Andělová proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (pátá sekce), zasedající v senátu ve složení:

Peer Lorenzen, *předseda*,
Snejana Botoucharova,
Karel Jungwiert,
Volodymyr Butkevych,
Margarita Tsatsa-Nikolovska,
Rait Maruste,
Mark Villiger, *soudci*,

a Claudia Westerdiek, *tajemnice sekce*,

po poradě konané dne 29. ledna 2008,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat výše uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 995/06) směřující proti České republice, kterou dne 20. prosince 2005 podala k Soudu občanka České republiky paní Valerie Andělová („stěžovatelka“) na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Stěžovatelku, které byla poskytnuta bezplatná právní pomoc, zastupuje JUDr. V. Holubová, advokátka zapsaná v seznamu advokátů České advokátní komory. Českou vládu („vláda“) zastupuje její zmocněnec, pan V. A. Schorm.

3. Stěžovatelka poukázala zejména na nespravedlivost a délku řízení o výkon rodičovské zodpovědnosti ve vztahu ke své dceři a na zásah do svého práva na respektování rodinného života v důsledku nevykonání předběžného opatření o právu na styk.

4. Dne 8. února 2006 Soud rozhodl, že stížnost bude projednána přednostně (článek 41 jednacího řádu).

5. Dne 29. března 2006 se Soud rozhodl informovat o stížnosti vládu. S odvoláním na ustanovení článku 29 odst. 3 jednacího řádu Soud rozhodl, že přijatelnost a odůvodněnost stížnosti budou projednány současně.

SKUTKOVÝ STAV

I. OKOLNOSTI PŘÍPADU

6. Stěžovatelka se narodila v roce 1961, bydliště má v Nové Vsi. Z předchozích manželství má tři dcery narozené v letech 1980, 1982 a 1989.

7. V roce 1994 se z manželství stěžovatelky s S. A. narodila dcera. Dne 18. října 2001 opustil S. A. společnou domácnost a dítě odvedl s sebou.

8. K blíže neurčenému datu roku 2001 bylo zahájeno řízení o rozvod a řízení ve věci výkonu rodičovské zodpovědnosti, v němž oba rodiče požadovali svěření dcery do své výchovy.

9. Dne 25. října 2001 vydal Okresní soud v Havlíčkově Brodě předběžné opatření, jímž uložil S. A., aby nezletilou předal stěžovatelce. Dne 1. listopadu 2001 si stěžovatelka vyzvedla dceru ze školy a odvedla ji k sobě domů.

10. Dne 1. listopadu 2001 vydal soud nové předběžné opatření, jímž zrušil předběžné opatření ze dne 25. října 2001 a svěřil dítě do výchovy S. A. Vycházel přitom zejména z prohlášení nezletilé zaznamenaného oddělením sociálně právní ochrany dětí Okresního úřadu v Havlíčkově Brodě, bydliště S. A., podle kterého se nezletilá odmítala vrátit k matce. Dne 12. listopadu 2001 byl zmíněný okresní úřad soudem ustanoven opatrovníkem dítěte v řízení o rodičovské zodpovědnosti a o výkonu rozhodnutí.

Obě tato rozhodnutí byla dne 21. února 2002 potvrzena Krajským soudem v Hradci Králové.

11. Dne 23. ledna 2002 vydal okresní soud rozsudek, v němž se opíral zejména o znalecký posudek (s nímž stěžovatelka nesouhlasila) a o přání nezletilé, a dítě svěřil do výchovy S. A. Stěžovatelka podala odvolání, na jehož základě byl rozsudek zrušen (k blíže neurčenému dni).

12. Dne 28. března 2002 vyzval soud stěžovatelku k plnění rozhodnutí ze dne 1. listopadu 2001.

13. Během pohovoru s pracovníci sdružení na ochranu dětí, jehož obsah byl předložen soudu dne 3. dubna 2002, nezletilá údajně vyjádřila přání zůstat u matky, nechtěla se již dále s otcem stýkat a uvedla, že její předchozí výpovědi byly ovlivněny posledně jmenovaným.

14. Dne 4. dubna 2002 nařídil soud výkon rozhodnutí ze dne 1. listopadu 2001, a to nuceným předáním dítěte otcí, přičemž nepovažoval za nutné ukládat nejprve stěžovatelce pokutu.

Výkon rozhodnutí proběhl dne 18. dubna 2002. Od té doby žije nezletilá s S. A., jeho družkou a dítětem narozeným z jejich mimomanželského svazku.

15. Dne 29. dubna 2002 zamítl okresní návrh stěžovatelky na dočasné svěření dítěte do její výchovy, zároveň však vydal předběžné opatření, kterým jí přiznal právo na styk s dítětem, a to každou druhou středu odpoledne a každý druhý víkend. Soud přitom uvedl, že výchovné schopnosti stěžovatelky nebyly zpochybněny. Toto rozhodnutí bylo dne 25. června 2002 potvrzeno krajským soudem.

16. Dne 15. května 2002 podala stěžovatelka návrh na výkon svého práva na styk, přičemž tvrdila, že ve dnech 3. a 8. května 2002 nezastihla dceru v bydlišti S. A.

17. Dne 17. května 2002 soud vyzval S. A. ke splnění rozhodnutí ze dne 29. dubna 2002, avšak bezvýsledně.

18. Opatrovník dítěte, tj. Okresní úřad v Havlíčkově Brodě, stěžovatelce dne 20. května 2002 doporučil, aby využila pomoci psychologa, na kterého se obrátil S. A. Následujícího dne zorganizoval opatrovník setkání obou rodičů u tohoto psychologa S., které mělo proběhnout 22. května 2002. Podle vlády stěžovatelka s touto iniciativou nejprve souhlasila, posléze se však rozhodla, že se k S. nedostaví a počká na dceru před bydlištěm S. A. Stěžovatelka tvrdí, že ji k přijetí tohoto řešení donutil opatrovník, zatímco ona sama chtěla, aby se styk uskutečnil způsobem, který stanovil soud, tedy bez účasti třetích osob. Následně informovala soud, že nedůvěřuje S., který jí vnucuje své podmínky. Dne 4. června 2002 ji opatrovník opětovně vyzval ke spolupráci s tímto psychologem.

19. Dne 4. června 2002 požádala stěžovatelka o urychlený výkon rozhodnutí předáním dítěte, přičemž uvedla, že S. A. jí neumožňuje se s dcerou vídat.

20. Dne 7. června 2002 sdělil psycholog soudu, že rodiče souhlasili s předáním dítěte v jeho ordinaci dne 5. června 2002. Dcera nicméně odmítla s matkou odejít, a styk se tak

omezil na krátké setkání v čekárně ordinace. Rodiče poté údajně souhlasili s postupným prodlužováním setkání u psychologa, aniž se stěžovatelka domáhala výkonu soudem stanoveného práva na styk. Stěžovatelka to popírá s tvrzením, že mezi ní a S. A. k žádné dohodě nedošlo a že jí S. A. neumožňoval se s dcerou stýkat. Dne 12. června 2002 se proto k psychologovi nedostavila a místo toho čekala před bydlištěm S. A.

21. Během policejního výslechu dne 13. června 2002 S. A. uvedl, že ve dnech stanovených styků v době od 3. do 31. května 2002 se nenacházel v místě svého bydliště, neboť jej o to nezletilá požádala, aby se nemusela setkat s matkou. Dále uvedl, že by raději spolupracoval s psychologem.

22. Dne 19. června 2002 se uskutečnilo další setkání, když si stěžovatelka vyzvedla dceru ve škole; psychologka, kterou si stěžovatelka zvolila, při této příležitosti konstatovala, že mezi matkou a dcerou byl opětovně navázán pozitivní vztah a že je nezletilá nakloněna spolupráci. Podle stěžovatelky, která dceru ve stanovenou dobu přivedla do místa bydliště S. A., byla nezletilá stresovaná a nechtěla se k otci vrátit. S. A. již poté stěžovatelce údajně nikdy nedovolil, aby nezletilou vyzvedla ze školy.

23. Dne 20. června 2002 potvrdila sociální pracovnice policii, že S. A. v rozporu se soudním rozhodnutím odmítá předat dítě stěžovatelce.

24. Po výslechu S. A. okresní soud dne 24. června 2002 vyhověl žádosti stěžovatelky, aby se svou dcerou mohla strávit část letních prázdnin.

25. Dne 8. července 2002 byla S. A. uložena pokuta ve výši 500 Kč (přibližně 19 €) za zmaření styku stěžovatelky s dcerou dne 28. června 2002. S. A. se proti tomuto rozhodnutí odvolal s tím, že se nezletilá odmítá s matkou stýkat, a navrhoval, aby se setkání uskutečňovala v přítomnosti psychologa S. Napadené rozhodnutí bylo nicméně dne 21. října 2002 potvrzeno krajským soudem.

26. Dne 29. července 2002 zrušil okresní soud své rozhodnutí ze dne 24. června 2002, neboť ze znaleckého posudku vypracovaného v rámci trestního stíhání S. A. a z prohlášení nezletilé učiněného před soudem v nepřítomnosti S. A. vyplynulo, že nezletilá zaujímá vůči své matce negativní postoj. Soud tedy dospěl k názoru, že není v zájmu nezletilé, aby trávila prázdniny se stěžovatelkou. Stěžovatelka podotýká, že k vypracování výše uvedeného posudku nebyla přizvána a že výpověď nezletilé byla ovlivněna S. A., který ji k soudu přivedl.

27. Téhož dne byl zamítnut stěžovatelčin návrh na výkon práva na styk podaný dne 15. května 2002. Soud shledal, že jelikož se nezletilá odmítá s matkou stýkat, nebyl by nucený výkon v souladu s jejími zájmy, a že její rodiče by měli vyhledat pomoc psychologa. Dne 21. října 2002 bylo toto rozhodnutí zrušeno krajským soudem, který dospěl k názoru, že návrh na výkon rozhodnutí neměl být zamítnut pro důvody, které bylo třeba zkoumat v nalézacím řízení, jako je například otázka pomoci psychologa.

28. Ve zprávě předložené okresnímu soudu dne 1. srpna 2002, kterou vláda cituje ve svém stanovisku, uvedlo sdružení na ochranu dětí, že nezletilá má dobrý vztah s oběma rodiči, avšak jejich chování jí působí újmu; podle zprávy je nezbytné, aby nezletilá co nejdříve obnovila své styky s matkou.

29. Podle vlády stěžovatelka v průběhu setkání s opatrovníkem dítěte ve dnech 12. a 28. srpna 2002 odmítala spolupráci s psychologem S. a vypracování znaleckého posudku. Stěžovatelka to popírá a tvrdí, že se s opatrovníkem nesetkala a že soudní spis takovou informaci neobsahuje.

30. Ve dnech 26. srpna a 11. září 2002 stěžovatelka před soudem namítala, že se během léta neuskutečnilo ani jedno setkání s dcerou a že S. A. se dne 6. září 2002 nedostavil k psychologce M., kde mělo dojít k předání dítěte.

31. Dne 1. listopadu 2002 zahájil okresní soud řízení o stěžovatelčině právu na styk, ustanovil Okresní úřad v Havlíčkově Brodě opatrovníkem nezletilé v tomto řízení a zadal vypracování znaleckého posudku z oboru psychologie.

32. Obě setkání naplánovaná na listopad 2002 se pro odpor nezletilé neuskutečnila.

33. Policie dne 20. listopadu 2002 odložila trestní oznámení podané stěžovatelkou na S. A. pro neuskutečnění jejího práva na styk s dítětem; stěžovatelčina následná stížnost byla dne 21. února 2003 zamítnuta.

34. V posudku předloženém soudu dne 8. ledna 2003 soudní znalec uvedl, že oba rodiče jsou způsobilí dítě vychovávat a že tomu z nich, jemuž nebude dítě svěřeno do výchovy, by mělo být přiznáno velmi rozsáhlé právo na styk. Podle znalce bylo nadmíru žádoucí, aby nezletilá překonala svůj odmítavý postoj vůči matce a aby se jejich vztah napravil, což mohl otec příznivě ovlivnit. Pakliže tedy bude právo na styk přiznáno matce, její první setkání s dítětem by měla probíhat v přítomnosti psychologa.

35. Dne 21. ledna 2003 sdělila stěžovatelka soudu, že jí nebylo umožněno setkat se s dcerou v prosinci 2002 ani v lednu 2003. Na vyzvání soudu se S. A. k této otázce vyjádřil v tom smyslu, že činí potřebné přípravné kroky, ale nezletilá odmítá se stěžovatelkou jakýmkoli způsobem komunikovat. Dále uvedl, že k jednomu setkání došlo dne 19. prosince 2002 v přítomnosti odborníka. Stěžovatelka tvrdí, že s těmito tvrzeními S. A. nikdy nebyla seznámena; dne 19. prosince 2002 ostatně s dcerou hovořila jen krátce v průběhu odborného vyšetření.

36. Dne 17. března 2003 byl zpracovatel znaleckého posudku ze dne 8. ledna 2003 vyslechnut v přítomnosti rodičů a jejich právních zástupců. Uvedl, že obnovení vztahů mezi zúčastněnými je možné pod psychologickým dohledem. Podle stěžovatelky byl znalec pod tlakem otázek nucen změnit své stanovisko, odmítl však změnit závěry svého posudku.

37. Dne 21. března 2003 byl na žádost stěžovatelky vypracován nový znalecký posudek z oboru psychologie na základě vyšetření stěžovatelky a nezletilé. V tomto posudku stálo, že nezletilá je dostatečně zralá na to, aby mohla sama rozhodnout, kde chce žít, a že dává přednost matce.

38. Psycholog, který nezletilou vyšetřoval v květnu 2002, uvedl před soudem dne 24. března 2003, že situace je dramatická a že otec byl upozorněn na riziko vzniku neurózy u dítěte i na význam styků dítěte s oběma rodiči.

39. Dne 17. dubna 2003 nezletilá před opatrovníkem prohlásila, že se s matkou nechce vidat. Stěžovatelka popírá, že by o této skutečnosti věděla.

40. Oba rodiče byli vyslechnuti na ústním jednání dne 30. dubna 2003. Stěžovatelka vypověděla, že v souladu s opatřením ze dne 29. dubna 2002 pravidelně dochází do bydliště S. A., avšak posledně jmenovaný jí brání se k dítěti přiblížit. S. A. tvrdil, že rozhodnutí soudu plní, ale nezletilá se kategoricky odmítá stýkat se svou matkou, jejíž chování je nemístné.

41. Dne 9. června 2003 oznámila stěžovatelka soudu, že po celý květen 2003 jí v bydlišti S. A. nikdo neotvíral.

42. Po ústním jednání konaném dne 18. června 2003 vydal okresní soud druhý rozsudek, kterým svěřil dítě do výchovy S. A. (pro dobu před rozvodem i po něm), uložil stěžovateli vyživovací povinnost a přiznal jí právo na styk každou druhou středu odpoledne, který se měl postupně rozšířit na každý druhý víkend. Během prvních měsíců měla stěžovatelka při předávání dítěte využívat pomoc psychologa dle svého výběru. S ohledem na to, že podle obou znaleckých posudků vypracovaných v rámci řízení mají oba rodiče dobré výchovné schopnosti, soud vyzdvihl zájem dítěte na stabilizaci výchovného prostředí.

Stěžovatelka podala odvolání, v němž namítala, že soud nevyslechl svědky, které navrhovala, a zpochybnila jeden ze dvou vypracovaných znaleckých posudků; dále uvedla, že

S. A. odmítá spolupracovat s psychology, které sama kontaktovala, a brání jí tak v realizaci práva na styk. Navrhovala proto, aby psychologa určil soud.

Opatrovník a S. A. na to odpověděli podáním návrhu na potvrzení rozsudku.

43. V červenci 2003 navrhl opatrovník rodičům spolupráci s psychologem V. Ten však odmítl, protože se rodina v minulosti jeho radami neřídila, a doporučil jiného terapeuta.

44. Dne 25. července 2003 vznesla stěžovatelka před soudem námitky k práci sociálních pracovníků i samotného soudu, přičemž tvrdila, že kvůli odmítavému postoji S. A. svou dceru po celý rok neviděla.

45. Dne 18. srpna 2003 vydal okresní soud předběžné opatření, které obsahovalo stejnou úpravu stěžovatelčina práva na styk, jaká byla stanovena rozsudkem ze dne 18. června 2003 (viz § 42 výše). Toto opatření, které mělo platit až do právní moci výše uvedeného rozsudku, nabylo právní moci dne 9. září 2003.

46. Vláda tvrdí, že S. A. dne 22. října 2003 informoval soud o průběhu setkání v září a říjnu 2003; podle něj se stěžovatelka buď na schůzky dostavovala bez psychologa a nebyla schopná s dcerou navázat kontakt, nebo se nedostavovala vůbec. Stěžovatelka to popírá s tím, že tato informace se nenachází v soudním spisu a že soud si ji ostatně nikdy nevyžádal. Tvrdí, že se na schůzky dostavovala pravidelně, ale buď jí nikdo neotevíral, nebo dcera nehybně stála před domem a dívala se do země.

47. Dne 23. prosince 2003 byl zamítnut návrh stěžovatelky na vydání předběžného opatření, které by jí umožnilo styk s dítětem o vánocích roku 2003.

48. Dne 6. ledna 2004 informovala stěžovatelka opatrovníka, že ačkoli se pravidelně dostavuje do místa bydliště S. A., ke schůzkám nedochází, neboť ještě nenalezla psychologa, který by jí byl ochoten pomoci.

49. Stěžovatelkou oslovený psycholog dne 10. ledna 2004 shledal, že nezletilá trpí těžkým syndromem zavrženého rodiče, že styk s matkou je nezbytný a že přítomnost terapeuta není nutná.

50. Podle zprávy opatrovníka ze dne 12. ledna 2004 nezletilá styk s matkou nadále odmítá a vztahy mezi rodiči jsou velmi napjaté.

51. Dne 15. ledna 2004 sdělila stěžovatelka soudu, že výkon jejího práva na styk se neuskutečňuje, protože jí většinou nikdo neotevře, případně ji S. A. před domem napadá. Zároveň soud informovala o své marné snaze nalézt psychologa, neboť S. A. odmítá psycholožku M. a vůbec jakéhokoli jiného terapeuta z Prahy a psycholog V. je toho názoru, že jeho pomoc není nezbytná a doporučuje psychologa S., jemuž však stěžovatelka nedůvěřuje. Konečně psycholožka R. je pracovně přetížená.

52. Rozsudkem ze dne 26. ledna 2004, který nabyl právní moci dne 6. dubna 2004, krajský soud potvrdil rozsudek ze dne 18. června 2003 v části týkající svěření dítěte do výchovy S. A., změnil rozhodnutí o výživném a zrušil část rozsudku týkající se práva stěžovatelky na styk s dítětem; posledně uvedená otázka byla vrácena soudu prvního stupně k doplnění dokazování. Soud v tomto ohledu uvedl, že úprava stanovená napadeným rozsudkem se jeví nevyhovující, neboť od vydání tohoto rozsudku nikdy nedošlo k uskutečnění práva na styk. Soud dále uvedl, že ačkoli se stěžovatelka chce stýkat se svou dcerou bez přítomnosti odborníka, v průběhu prvních setkání nutnost takového řešení připustila; k návrhu, aby byl psycholog určen soudem, soud poznamenal, že takovou povinnost nelze třetím osobám uložit. Soud konečně poukázal na odpovědnost S. A., který by mohl nezletilou přimět ke změně názoru.

53. Dne 15. dubna 2004 odpověděla stěžovatelka na žádost soudu ze dne 26. března 2004 ohledně navrhovaných podmínek realizace jejích setkání s dítětem. Přestože stěžovatelka soudu sdělila jméno psycholožky ochotné poskytnout jí pomoc, soud ji dne 29.

dubna 2004 vyzval, aby se za tímto účelem dostavila k jiné psychologce, R. Vláda uvádí, že oba rodiče souhlasili, že budou s touto psychologkou spolupracovat; stěžovatelka tvrdí, že podle rozhodnutí soudu měla psychologa vybrat ona, souhlasila však s tím, že jí bude pomáhat R., neboť již byla zoufalá.

54. Policie dne 4. června 2004 odložila trestní oznámení podané stěžovatelkou na S. A. pro neplnění soudního rozhodnutí ze dne 18. srpna 2003.

55. Dne 8. června 2004 informovala R. soud, že se dne 17. května 2004 v její ordinaci konal pohovor a že další pohovor je stanoven na 7. července 2004. Ve svých zprávách z 12. srpna a 9. listopadu 2004 a 24. února 2005 sdělila R. soudu, že komunikace mezi stěžovatelkou a její dcerou se sice zlepšila a urovnala, ale že nezprostředkované setkání bez přítomnosti S. A. dosud není možné. Stěžovatelka tvrdí, že kromě zprávy ze dne 9. listopadu 2004 si soud nevyžádal žádnou další informaci a ani R. takovou informaci nepředložila.

56. V říjnu a v listopadu 2004 a v červnu 2005 stěžovatelka informovala soud o tom, že setkání pořádaná v přítomnosti R. nejsou uspokojivá, neboť se (v rozporu se soudními rozhodnutími) konají jen jednou za měsíc a v přítomnosti otce, a že se na jejich průběhu nemůže dostatečně podílet. Opětovně žádala, aby se setkání konala u psychologky, kterou si sama zvolí.

57. Dne 8. června 2005 sdělila R. soudu, že nezletilá zarputile odmítá styk se stěžovatelkou bez přítomnosti S. A. a že jejich vztahy se zlepšily jen nevalně, zejména z důvodu konfliktů panujících mezi rodiči; psychologka proto nedoporučila, aby se setkání konala *manu militari* mimo její ordinaci.

58. Dne 23. června 2005 okresní soud zamítl stěžovatelčin návrh na vydání předběžného opatření ohledně jejího styku s dítětem během letních prázdnin. Na základě stanoviska R. soud zrušil také předběžné opatření ze dne 18. srpna 2003, které podle jeho názoru nebylo vyhovující, neshodovalo se se zájmem nezletilé, a nebylo tudíž přínosné pro obnovení jejího vztahu se stěžovatelkou. Stěžovatelka se odvolala.

59. Téhož dne okresní soud s ohledem na rozsudek o rozvodu, který nabyl právní moci dne 13. května 2005, zastavil řízení o úpravě styku stěžovatelky s dítětem pro dobu před rozvodem.

60. Dne 1. července 2005 soud zamítl návrh stěžovatelky na vydání předběžného opatření, na jehož základě by se mohla s dcerou stýkat vždy ve středu v ordinaci psychologky M., kterou si zvolila. Dle soudu by takové opatření bylo v rozporu se zájmy nezletilé, o níž pečovala R., která nedoporučila změnu psychoterapeuta. Stěžovatelka se odvolala.

61. Ve dnech 3. a 7. července 2005 stěžovatelka sdělila okresnímu soudu, že se s dcerou může vídat pouze jednu hodinu měsíčně u R. a v přítomnosti S. A. a že posledně jmenovaný neplní předběžné opatření ze dne 29. dubna 2002, které zůstává v platnosti; navrhovala proto změnu výchovy a žádala soud, aby se urychleně konalo ústní jednání.

62. V červenci 2005 uvedla R. v odpovědi na dotaz opatrovníka, že nezletilá ještě není připravena na nezprostředkované setkání s matkou. Stěžovatelka opětovně namítá, že tato informace není obsažena v soudním spisu.

63. V září 2005 požádala stěžovatelka soud o povolení setkání se svou dcerou bez přítomnosti psychologa.

64. Dne 11. října 2005 krajský soud změnil rozhodnutí ze dne 23. června 2005 tak, že předběžné opatření ze dne 18. srpna 2003 se neruší, neboť potřeba předběžné úpravy trvá. Dále potvrdil rozhodnutí ze dne 23. června 2005 o styku během letních prázdnin i rozhodnutí ze dne 1. července 2005.

65. Téhož dne krajský soud zrušil rozhodnutí o zastavení řízení ze dne 23. června 2005 a vyzval okresní soud, aby urychleně rozhodl ve věci samé.

66. Dne 2. listopadu 2005 napadla stěžovatelka rozhodnutí z 18. června 2003 a 26. ledna 2004 ústavní stížností, ve které poukazovala zejména na průtahy v řízení a na jejich nežádoucí dopad na svůj rodinný život.

67. Dne 13. prosince 2005 Ústavní soud tuto stížnost odmítl jako nepřipustnou. S poukazem na to, že stěžovatelka podle všeho nenapadá délku řízení po vydání napadených rozhodnutí, soud uvedl, že tato rozhodnutí nelze zrušit na základě průtahů v řízení, jak to požadovala stěžovatelka. Zároveň soud uvedl, že lhůta, v níž bylo možné před ním napadnout pravomocnou část rozsudku ze dne 26. ledna 2004, uplynula dne 7. června 2004.

68. Dne 29. prosince 2005 soud přibral znalce, jemuž zadal vypracování znaleckého posudku ve lhůtě jednoho měsíce pro účely rozhodnutí o právu na styk a o změně výchovy. Námitky stěžovatelky, která žádala, aby byla znalcem ustanovena instituce specializující se na syndrom zavrženého rodiče, byly dne 23. ledna 2006 odmítnuty.

69. R. na vyzvání informovala soud o průběhu terapie. Sdělila, že setkání se uskutečnila v její ordinaci ve dnech 10. srpna, 5. října a 19. prosince 2005, poslední z nich bez účasti S. A.; další setkání naplánovaná na 31. srpna, 14. září a 1. a 7. prosince 2005 se nekonala z důvodu zaneprázdněnosti zúčastněných. R. konstatovala jistý pokrok, měla však za to, že nezletilá ještě není na nezprostředkovaná setkání připravena; zopakovala své stanovisko ze dne 13. února 2006. Stěžovatelka naproti tomu uvádí, že nezletilá se v průběhu setkání dne 19. prosince 2005 konaného v nepřítomnosti otce chovala jinak, hovořila se stěžovatelkou a přijala od ní dárky.

70. Dne 21. února 2006 byl spis předložen znalci ustanovenému dne 29. prosince 2005. Dne 24. dubna 2006 sdělil tento znalec soudu, že z důvodu pracovní neschopnosti stěžovatelky není možné provést její vyšetření a vypracovat posudek. Ze spisu vyplývá, že stěžovatelka následně odmítla absolvovat vyšetření u výše uvedeného znalce. Znalecký posudek tedy nemohl být vypracován a spis byl v srpnu 2006 vrácen zpět soudu.

71. Dne 5. června 2006 sdělila R. soudu, že terapie pokračuje a že příštího setkání se zúčastní i ostatní dcery stěžovatelky.

72. Řízení pravděpodobně dosud probíhá.

II. PŘÍSLUŠNÉ VNITROSTÁTNÍ PRÁVO A PRAXE

73. Příslušné vnitrostátní právo a praxe jsou popsány v rozhodnutích *Choc proti České republice* (č. 25213/03, 29. listopadu 2005) a *Vokurka proti České republice* (č. 40552/02, § 11-24, 16. října 2007).

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY Z HLEDISKA DÉLKY ŘÍZENÍ

74. Stěžovatelka namítá nepřiměřenou délku řízení o výkon rodičovské zodpovědnosti a zejména o právu na styk. V tomto ohledu se odvolává na článek 6 odst. 1 Úmluvy, který zní:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla (...) v přiměřené lhůtě projednána (...) soudem (...), který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích (...)“

K přijatelnosti

75. Vláda vznáší námitku nevyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy s tím, že zákon č. 82/1998 Sb. ve znění zákona č. 160/2006 Sb. poskytuje stěžovatelce možnost domáhat se před vnitrostátními orgány přiměřeného zadostiučinění za újmu způsobenou délkou řízení.

76. Stěžovatelka tohoto nového prostředku využila, když u Ministerstva spravedlnosti uplatnila nárok na přiznání náhrady ve výši 645 200 Kč (34 610 €) z titulu újmy způsobené délkou řízení o právu na styk. Dopisem ze dne 27. října 2006 sdělilo Ministerstvo spravedlnosti stěžovatelce, že v daném případě nedošlo k překročení přiměřené lhůty, které by bylo možné považovat za nesprávný úřední postup. Ministerstvo usoudilo, že případ je poměrně složitý, že stěžovatelka přispěla k délce jeho projednávání a že při hodnocení významu řízení pro stěžovatelku je nutno vzít v potaz skutečnost, že právo na styk se jistým způsobem od května roku 2004 realizuje. Dne 14. listopadu 2007 sdělila stěžovatelka Soudu, že nemá v úmyslu obrátit se na příslušný soud ve smyslu § 15 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb.

77. Je třeba uvést, že v rozhodnutí *Vokurka proti České republice* (viz výše) Soud shledal, že prostředek zavedený do českého právního řádu novelou č. 160/2006 Sb. zákona č. 82/1998 Sb. je účinným a dostupným prostředkem nápravy pro případ překročení „přiměřené lhůty“ v každém soudním řízení, na které se vztahuje článek 6 odst. 1 Úmluvy. Soud rovněž upřesnil, že je namístě od stěžovatelů požadovat, aby proti České republice podali k příslušnému soudu žalobu na náhradu škody, vznikne-li spor o výši náhrady přiznané Ministerstvem spravedlnosti nebo pokud Ministerstvo spravedlnosti žádnou náhradu nepřizná.

78. V projednávaném případě uplatnila stěžovatelka nárok na náhradu škody u Ministerstva spravedlnosti, které jej zamítlo. Stěžovatelka se nicméně rozhodla, že věc již dále nepředloží příslušnému soudu.

79. Za těchto okolností nelze mít za to, že stěžovatelka, která nezhájila soudní řízení proti České republice na základě § 15 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., učinila vše, co od ní bylo možné v rozumné míře očekávat, aby vyčerpala vnitrostátní právní prostředky nápravy.

80. Z toho vyplývá, že tuto část stížnosti je třeba v souladu s článkem 35 odst. 1 a 4 Úmluvy zamítnout pro nevyčerpání všech vnitrostátních právních prostředků nápravy.

II. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

81. Stěžovatelka namítá zásah do svého práva na respektování rodinného života zejména v tom smyslu, že se již několik let nemůže podílet se na výchově své dcery. Tvrdí, že soud zamítá její návrhy na výkon předběžného opatření, kterým jí bylo přiznáno právo na styk, a toleruje neplnění předběžného opatření ze strany otce dítěte.

V tomto ohledu se dovolává článku 8 Úmluvy, jehož příslušná část zní:

„1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života (...).

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu (...) ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

A. K přijatelnosti

82. Vláda vznáší námitku nevyčerpání vnitrostátních právních prostředků nápravy s odůvodněním, že stěžovatelka nedodržela procesní normy stanovené vnitrostátním právem pro podání ústavní stížnosti (viz § 67 výše), neboť její ústavní stížnost byla prohlášena za opožděnou. Vláda dodává, že stěžovatelka měla podat kompenzační prostředek ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb.

83. Stěžovatelka s touto námitkou nesouhlasí a tvrdí, že před Ústavním soudem chtěla poukázat jen na průtahy v řízení. Její ústavní stížnost tedy nemohla být opožděná.

84. Soud podotýká, že stěžovatelka před ním podle všeho nenapadá rozhodnutí soudů o svěření nezletilé do výchovy S. A., které nabylo právní moci dne 6. dubna 2004; taková námitka by totiž byla nepřijatelná z důvodu nevyčerpání všech vnitrostátních právních prostředků nápravy. Námitka vznesená stěžovatelkou na poli článku 8 Úmluvy se vztahuje spíše k postupu, respektive nečinnosti soudů v řízení o výkon předběžného opatření o právu na styk. Soud připomíná, že v podobných případech učinil závěr, že ani ústavní stížnost (*Koudelka proti České republice*, č. 1633/05, § 48 a 49, 20. července 2006), ani prostředek zavedený novelou č. 160/2006 Sb. zákona č. 82/1998 Sb. (*Zavřel proti České republice*, č. 14044/05, § 36, 18. ledna 2007) neumožňují stěžovatelům účinné uplatnění námitek týkajících se nevykonání rozhodnutí o jejich právu na styk.

Po posouzení případu se Soud domnívá, že vláda nepředložila žádné skutečnosti ani argumenty, které by jej mohly přivést k odlišnému závěru. Námitka nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy je tedy v projednávaném případě neopodstatněná.

85. Soud rovněž konstatuje, že tato námitka stěžovatelky není zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 Úmluvy. Soud dále neshledal žádný jiný důvod nepřijatelnosti stížnosti a prohlašuje ji tedy za přijatelnou.

B. K odůvodnění

1. Tvzení stran

86. Vláda se v první řadě domnívá, že nedošlo k žádnému nepříznivému zásahu do práv stěžovatelky a že námitku je třeba posuzovat z hlediska pozitivních závazků, které státu ukládá článek 8. Za tímto účelem rozlišuje dvě období, a to období od nařízení předběžného opatření dne 29. dubna 2002 do dubna 2004, kdy stěžovatelčino právo na styk nebylo vykonáváno, a druhé období počínaje květnem 2004, během kterého ke styku docházelo, byť v omezeném rozsahu.

87. Vláda dále poznamenává, že stěžovatelka oba návrhy na výkon podala v období od dubna 2002 do dubna 2004, kdy byly vztahy mezi rodiči i mezi stěžovatelkou a opatrovníkem napjaté. Popisy skutkových okolností případu předložené stranami se lišily. S. A. uváděl, že nezletilou na styk připravoval, ta však veškerý styk odmítala, že stěžovatelka se leckdy chovala nevhodně nebo se na plánované schůzky nedostavovala. Stěžovatelka naproti tomu tvrdila, že se pravidelně dostavovala do místa bydliště S. A., ale buď jí nikdo neotevíral, nebo jí S. A. odmítal dítě předat.

88. K návrhům na výkon podaným stěžovatelkou ve dnech 15. května a 4. června 2002 vyzval okresní soud S. A. k plnění rozhodnutí a posléze mu uložil pokutu (viz § 25 výše). Jeho rozhodnutí o zamítnutí návrhu zdůvodněné nutnou pomocí psychologa bylo posléze krajským soudem zrušeno (viz § 27 výše). Opatrovník, který byl seznámen se situací i se závěry znalců, rodičům od počátku navrhoval, aby využili psychologické pomoci; ti však spolupráci s navrhovanými psychology odmítali. Stěžovatelka se v řadě případů dokonce ani nedostavila na smluvené schůzky (viz § 18 výše) a nepokračovala v započaté terapii (viz § 20 výše), ačkoli si musela být vědoma toho, že její dcera se s ní nechce stýkat. I v okamžiku, kdy již bylo nesporné, že psychologická pomoc je jediným možným řešením, stěžovatelka přesto pro dceru docházela do místa jejího bydliště, což vedlo ke konfliktům. Větší vůli ke spolupráci projevila až po vydání předběžného opatření ze dne 18. srpna 2003. Potýkala se nicméně s potížemi při hledání psychologa a nadále se chtěla s dcerou stýkat nezprostředkovaně, ačkoli tuto možnost připouštěl pouze odborník, kterého sama kontaktovala (viz § 49 výše).

Přes veškeré úsilí se tedy vnitrostátním orgánům v tomto prvním období nepodařilo zajistit výkon práva na styk, a to z důvodu konfliktních vztahů mezi rodiči, přístupů stěžovatelky a postoje nezletilé.

89. Vláda dále poznamenává, že v květnu 2004 se opatrovníkovi podařilo nalézt psychologa ochotného s rodinou spolupracovat, s nímž oba rodiče souhlasili. Od té doby se rodiče i přes jisté námitky stěžovatelky stýkají v ordinaci R., a styk se tak uskutečňuje v rámci této terapie. Žádosti stěžovatelky o změnu terapeuta a o možnost trávit letní prázdniny s dcerou byly zamítnuty s ohledem na zájmy nezletilé.

90. Vláda tedy zdůrazňuje, že od května 2004 dochází ke stykům mezi stěžovatelkou a její dcerou způsobem, jaký navrhli odborníci a s nímž oba rodiče vyslovili souhlas. Tato situace je dle vlády výsledkem snahy vnitrostátních orgánů, zejména opatrovníka dítěte.

91. Stěžovatelka namítá, že se stanovisko vlády opírá hlavně o závěry okresního soudu a není podloženo důkazy, neboť vyjádření opatrovníka, psychologky R. a S. A., na která se vláda odvolává, nejsou obsažena v soudním spisu. Soud totiž údajně situaci rodiny nesledoval, nikdy si tato vyjádření nevyžádal a navíc opomíjel vyjádření odborníků kontaktovaných stěžovatelkou, podle kterých bylo chování S. A. dítěti na újmu.

92. Stěžovatelka potvrzuje, že opatrovník projevoval jistou vůli ke spolupráci, avšak pouze s S. A., jehož zájmy hájil, ačkoli si byl vědom toho, že neplní soudní rozhodnutí (viz odstavec § 23 výše). Donutil ji tak údajně ke spolupráci s psychologem S., kterého vybral otec dítěte (viz § 18 výše), a to krátce po vydání prvního předběžného opatření ze dne 29. dubna 2002, které však žádné zprostředkování neukládalo. Z toho důvodu se stěžovatelka odmítala dostavit k S. a přicházela si pro dceru do místa bydliště S. A. v souladu s rozhodnutím soudů. Bez ohledu na opatření ze dne 18. srpna 2003, podle kterého měla psychologa ochotného ke spolupráci vybrat stěžovatelka, jí opatrovník následně vnutil psychologku R., kterou vybral společně s S. A. (viz § 53 výše). Ačkoli setkání od té doby probíhají v ordinaci R., stěžovatelka namítá, že v rozporu se soudně nařízenou úpravou jsou jen sporadická a velmi krátká a konají se vždy v přítomnosti S. A.

93. K pokutě uložené S. A. dne 8. července 2002 stěžovatelka uvádí, že ji posledně jmenovaný nikdy neuhradil, přestože nebyla nijak vysoká. Rovněž zdůrazňuje, že jí bylo dítě odebráno, aniž jí byla předtím taková sankce uložena (viz § 14 výše), a že soud z vlastního podnětu zrušil opatření ze dne 18. srpna 2003 (viz § 58 výše), což podle jejího názoru dokládá, že k ní soud zaujímal odlišný přístup než k S. A. Totéž platí pro opatrovníka, který se zúčastnil tohoto předání dítěte otci, následně však nikdy nevyhověl žádostem stěžovatelky, aby se účastnil jejích pokusů o setkání s dítětem. Z důvodu takového přístupu orgánů stěžovatelka upustila od podávání dalších návrhů na výkon a smířila se s tím, že bude spolupracovat s psychologkou R.

94. Stěžovatelka dále nesouhlasí s tvrzením, že se v některých předem stanovených termínech pro dceru nedostavila nebo se chovala nemístně. Tvrdí, že se do bydliště S. A. dostavovala pravidelně, ale že jí tento nikdy nedovolil přiblížit se k dítěti, které stálo mlčky před domem a nejevilo žádné známky kategorického odporu, jak to tvrdí S. A.

95. Co se týče postoje dítěte, stěžovatelka zdůrazňuje, že pokud se s ní nezletilá odmítala stýkat, přestože se dlouhou dobu neviděly a nemohly zde tedy hrát roli špatné zkušenosti, muselo to být zaviněno S. A. a nepřátelským prostředím, ve kterém dítě vychovával. S. A. také údajně nesouhlasil s psychologem, které stěžovatelka vybrala, a z tohoto důvodu se V. odmítl ujmout terapie (viz § 43 výše).

96. Podle stěžovatelky tedy v daném případě odpovědnost za narušení jejího rodinného života spočívá na vnitrostátních orgánech. Nejdříve totiž přistoupily k drastickému výkonu rozhodnutí ve prospěch S. A. (viz § 14 výše) a následně tolerovaly jeho

nerespektování práva na styk a stěžovatelce umožňovaly setkání s dcerou pouze za asistence vnuceného psychologa.

2. Hodnocení Soudu

97. Soud připomíná, že pozitivní závazky státu spojené s respektováním soukromého či rodinného života mohou zahrnovat přijetí opatření směřujících k respektování rodinného života až po úroveň vztahů mezi jednotlivci, k nimž mimo jiné patří zavedení vhodného a dostatečného právního nástroje k zajištění legitimních práv zúčastněných osob a plnění soudních rozhodnutí, popř. vhodných zvláštních opatření (viz *Zawadka proti Polsku*, č. 48542/99, § 53, 23. června 2005). Z článku 8 tak vyplývá právo rodiče na to, aby byla přijata opatření k zajištění jeho styku s vlastním dítětem, a povinnost státních orgánů taková opatření přijmout s ohledem na zájmy, práva a svobody dotčených osob a zejména na nejvyšší zájem dítěte a jeho práva, která mu přiznává článek 8 Úmluvy (*Voleský proti České republice*, č. 63267/00, § 118, 29. června 2004). Rozhodující tedy je, zda státní orgány přijaly za účelem usnadnění styku stěžovatele s jeho synem veškerá opatření, která od nich bylo v daném případě rozumné požadovat (viz *Nuutinen proti Finsku*, č. 32842/96, § 128, ESLP 2000-VIII). Dále je nutné připomenout, že v případech tohoto typu se vhodnost opatření posuzuje podle rychlosti jeho uplatnění (*Maire proti Portugalsku*, č. 48206/99, § 74, ESLP 2003-VII; *Reslová proti České republice*, č. 7550/04, § 56, 18. července 2006).

98. Soud poznamenává, že v posuzovaném případě bylo stěžovatelčino právo na styk stanoveno nejprve předběžným opatřením ze dne 29. dubna 2002 a posléze předběžným opatřením ze dne 18. srpna 2003. Tato úprava, jež byla v době od 23. června do 11. října 2005 zrušena (viz § 58 a 64 výše), dosud pravděpodobně zůstává v platnosti, neboť Soud nebyl informován o tom, že by v této věci bylo vydáno pravomocné rozhodnutí. Vláda připouští, že stěžovatelka byla připravena o jakýkoli styk s dcerou po dobu dvou let, tj. v období od dubna 2002 do dubna 2004.

99. S přihlédnutím k tomu, že popisy skutkových okolností obou rodičů se liší, Soud uznává, že orgány se v daném případě potýkaly se složitou situací zapříčiněnou zejména napětím mezi rodiči. Vyjadřuje nicméně údiv nad skutečností, že ještě než byly objasněny příčiny selhání prvních pokusů stěžovatelky o styk s dcerou v souladu s předběžným opatřením ze dne 29. dubna 2002, opatrovník stěžovatelce doporučil, aby se obrátila na psychologa vybraného S. A. (viz § 18 výše). Přitom se zdá, že se stěžovatelka krátce nato mohla s dcerou setkat, aniž by tato vyjadřovala svůj nesouhlas (viz § 22 výše). Ačkoli opatrovník potvrdil, že S. A. neplní soudní rozhodnutí (viz § 23 výše), okresní soud posléze přesto trval na nutnosti psychologické pomoci. Krajský soud ostatně tento názor okresního soudu nesdílel (viz § 27 výše).

100. Soud dále konstatuje, že navzdory odmítavému postoji S. A. k možnosti styku mezi dítětem a stěžovatelkou se posledně jmenovaná aktivně snažila dosáhnout výkonu předběžného opatření, které jí přiznávalo právo na styk, a pravidelně se dostavovala do místa bydliště S. A. v naději, že se s dcerou setká. Soud připomíná, že nedostatek spolupráce ze strany rodičů nezbavuje příslušné orgány povinnosti uplatnit všechny prostředky potřebné k obnovení rodinných vztahů (viz, *mutatis mutandis*, *Reigado Ramos proti Portugalsku*, č. 73229/01, § 55, 22. listopadu 2005). Soud nicméně podotýká, že v daném případě uložily vnitrostátní orgány otci dítěte pouze jednu peněžitou sankci, a to dne 8. července 2002. Ze spisu nevyplývá, zda S.A tuto nijak vysokou pokutu (přibližně 19 €) skutečně zaplatil, ani jak bylo rozhodnuto o návrhu na výkon podaného stěžovatelkou dne 15. května 2002, poté co bylo zamítnutí tohoto návrhu zrušeno (viz § 27 výše).

101. Soud dále uvádí, že se stěžovatelka se svým dítětem může stýkat teprve od dubna 2004 v ordinaci psycholožky R. Tato setkání se nicméně neuskutečňují za podmínek

stanovených předběžným opatřením ze dne 18. srpna 2003, ve kterém byly převzaty podmínky stanovené rozsudkem ze dne 18. června 2003 (viz § 42 a 45 výše), neboť se konají pouze jednou měsíčně a po celou dobu je jim přítomen otec dítěte i psychologka. Tato úprava byla každopádně krajským soudem v rozsudku ze dne 26. ledna 2004 shledána nevhodnou. Za těchto okolností a vzhledem k povinnosti českých soudů jednat v otázkách výchovy a práva na styk bez zbytečných průtahů a bez návrhu stran, vyvstává otázka, proč soudy alespoň nevydaly nové předběžné opatření, které by upravovalo stěžovatelčino právo na styk. Soud je toho názoru, že by takový krok pomohl vyjasnit situaci a zodpovědět námitky uplatněné stěžovatelkou, která upozorňovala na skutečnost, že výkon práva na styk je ponechán pouze na vůli S. A. a jím zvoleného psychologa. Nezdá se ani, že by orgány s ohledem na potíže rodičů dohodnout se na psychologovi uvažovaly o uložení povinnosti, aby se rodiče podrobili rodinné terapii (viz *Pedović proti České republice*, č. 27145/03, § 34, 18. července 2006) nebo aby se setkání konala ve specializovaném středisku (viz například *Mezl proti České republice*, č. 27726/03, § 17, 9. ledna 2007; *Zavřel proti České republice*, č. 14044/05, § 24, 18. ledna 2007).

102. Soud konečně konstatuje, že výchovné schopnosti stěžovatelky, která je matkou dalších tří dcer, nebyly nikdy zpochybněny. Znalci ostatně několikrát poukazovali na význam zachování kontaktu nezletilé s oběma rodiči i na odpovědnost S. A. v tomto ohledu (viz § 28, 34 a 38 výše). Je tedy zřejmé, že plynutí času mělo pro stěžovatelku nepříznivé důsledky, a to tím spíše, že v okamžiku odloučení bylo její dceři pouhých sedm let. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že setkání u psychologa sice jsou prostředkem k usnadnění výkonu práva na styk, nelze je však považovat za rovnocenné skutečnému výkonu tohoto práva (*Lafargue proti Rumunsku*, č. 37284/02, § 97, 13. července 2006).

103. Vzhledem k výše uvedenému a nehledě na prostor pro uvážení žalovaného státu v dané oblasti se Soud domnívá, že vnitrostátní orgány nevynaložily přiměřené a dostatečné úsilí, aby zajistily respektování stěžovatelčina práva na styk za účelem opětovného navázání vztahů mezi ní a dcerou, a zasáhly tak do jejího práva na respektování rodinného života zaručeného článkem 8 Úmluvy.

K porušení tohoto ustanovení Úmluvy tedy došlo.

III. K OSTATNÍM TVRZENÝM PORUŠENÍM

1. K námitce o nedodržení požadavků na spravedlivost, nestrannost a nezávislost

104. Stěžovatelka namítá nedostatek spravedlivosti, nestrannosti a nezávislosti řízení o výkon rodičovské zodpovědnosti a poukazuje zejména na nedodržení zásady rovnosti účastníků řízení a na skutečnost, že okresní soud nevyslechl svědky, které sama navrhla, a nebral ohled na stanoviska psychologů, které vybrala.

105. Soud konstatuje, že otázky výchovy a vyživovací povinnosti byly s konečnou platností rozhodnuty rozsudkem krajského soudu ze dne 26. ledna 2004, který nabyl právní moci dne 6. dubna 2004. Stěžovatelka nicméně nedodržela formální náležitosti nezbytné k tomu, aby tento rozsudek mohla napadnout před Ústavním soudem (viz § 67 výše). Řízení ve věci samé o právu na styk dosud probíhá, či přinejmenším ještě probíhalo v době, kdy strany předložily svá stanoviska; tato námitka je tedy předčasná.

106. Z výše uvedeného vyplývá, že tuto část stížnosti je třeba v souladu s článkem 35 odst. 1 a 4 Úmluvy zamítnout pro nevyčerpání všech vnitrostátních právních prostředků nápravy.

2. *K námitce vznesené na poli článku 14 Úmluvy a článku 5 Protokolu č. 7*

107. S odvoláním na tato ustanovení stěžovatelka tvrdí, že se stala obětí neodůvodněné diskriminace ze strany okresního soudu, čímž dochází k porušení zásady rovnosti mezi manžely na její úkor.

108. Soud konstatuje, že stěžovatelka tyto námitky náležitým způsobem neuplatnila před Ústavním soudem. Soud každopádně ve spisu neshledal žádné známky diskriminace ani porušení zásady rovnosti mezi manžely ze strany vnitrostátních orgánů.

109. Z toho vyplývá, že tato část stížnosti je zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 Úmluvy a je třeba ji v souladu s článkem 35 odst. 4 Úmluvy zamítnout.

IV. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

110. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

111. Stěžovatelka požaduje částku ve výši 24 300 Kč, tj. přibližně 929 €, z titulu náhrady hmotné škody; tato částka údajně odpovídá cestovním výdajům vynaloženým na 81 marných pokusů o návštěvu dcery. Zároveň požaduje náhradu morální újmy způsobené utrpením z nemožnosti podílet se na výchově dcery, a to ve výši 1 000 € za měsíc, tj. 52 000 € ke dni, kdy podala svůj návrh.

112. Vláda namítá, že stěžovatelka výši hmotné škody nijak nedoložila. Požadavky stěžovatelky na náhradu morální újmy považuje vláda za přehnané a domnívá se, že konstatování porušení Úmluvy by představovalo dostatečné spravedlivé zadostiučinění.

113. Soud konstatuje, že stěžovatelka jednak nepředložila skutečnosti, na jejichž základě by bylo možné stanovit výši hmotné škody a jednak měla možnost uplatnit tento nárok na vnitrostátní úrovni (*Patera proti České republice*, č. 25326/03, § 126, 26. dubna 2007). Soud se nicméně domnívá, že stěžovatelka utrpěla z důvodu zásahu do svého práva na respektování rodinného života morální újmu, kterou nelze odčinit pouhým konstatováním porušení Úmluvy. Výše částky požadované z tohoto titulu je nicméně přemrštěná. Vzhledem ke všem relevantním skutečnostem přiznává Soud na spravedlivém základě podle článku 41 Úmluvy stěžovateli náhradu morální újmy ve výši 4 000 €.

B. Náklady řízení

114. Stěžovatelka dále požaduje částku 100 900 Kč (3 858 €) jako náhradu nákladů na řízení před vnitrostátními soudy a před Soudem, k čemuž předkládá doklady.

115. Vláda tvrdí, že nic nedokládá, že by tato částka, která je ostatně přemrštěná, byla skutečně zaplacená.

116. Soud s ohledem na svou ustálenou judikaturu připomíná, že nárok na náhradu nákladů řízení lze stěžovateli přiznat, pouze pokud je prokázána jejich reálnost a nezbytnost a také účelnost vynaložené částky. S přihlédnutím ke všem relevantním skutečnostem a k tomu, že mnohé námitky byly prohlášeny za nepřijatelné, považuje Soud za přiměřené přiznat stěžovateli z tohoto titulu celkovou částku ve výši 1 700 €, sníženou o 850 € poskytnutých Radou Evropy ve formě bezplatné právní pomoci.

C. Úroky z prodlení

117. Soud považuje za vhodné, aby byly úroky z prodlení založeny na úrokové sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky, zvýšené o tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *prohlašuje* stížnost za přijatelnou, pokud jde o námitku týkající se článku 8, a ve zbývajících částech za nepřijatelnou;
2. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy;
3. *rozhoduje*,
 - a) že žalovaný stát má stěžovatelce zaplatit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle článku 44 odst. 2 Úmluvy, následující částky, které se převedou na národní měnu žalovaného státu podle kursu platného ke dni zaplacení:
 - i. 4 000 € (čtyři tisíce eur) jako náhradu morální újmy;
 - ii. 1 700 € (tisíc sedm set eur) jako náhradu nákladů řízení, sníženou o 850 € (osm set padesát eur) přijatých od Rady Evropy ve formě bezplatné právní pomoci;
 - iii. případnou částku daně z výše uvedených částek;
 - b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení budou stanovené částky navyšovány o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
4. *zamítá* v ostatním návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a sděleno písemně dne 28. února 2008 v souladu s článkem 77 odst. 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

Claudia Westerdiek
tajemnice

Peer Lorenzen
předseda